

ACTIVITEITEN OKTOBER-DECEMBER 2016

BULLETTIN VOOR REGIONALE VOGELACTIVITEITEN

ARDEA IS EEN REGIONALE NATUURPUNT - VOGELWERK GROEP ACTIEF IN ANTWERPEN ZUID | HOBOKEN-KIEL-WILRIJK-EDEGEM-HOVE

ZATERDAG 1 TOT MAANDAG 31
OKTOBER 2016
DAGELIJKSE TELLINGEN

HERFST-TREKTELLINGEN + EURO BIRDWATCH

TREKTELPOST HOBOKENSE POLDER

Ook dit jaar worden op de Trektepost Hobokense Polder weer dagelijkse herfsttrektellingen georganiseerd. Duizenden vinken, aalscholvers en koperwieken worden geteld en geregistreerd. Zo helpen we mee het nog steeds fascinerende fenomeen van de grote vogeltrek te onderzoeken. De waarneming van zeldzamere trekvogels zorgt mogelijk voor wat extra voldoening. Soorten zoals bv. steppekiekendief, zwarte zeeëenden en kleine jager veroorzaakten de voorbije jaren zelfs enige deining in het hinterland, en voorbijvliegende beauties als visarenden, purperreigers en beflijsters passeren hier jaarlijks de revue... Een geweldige natuurstudie-activiteit, en dat letterlijk aan de rand van de stad!

Op **zaterdag 1 oktober** en op **zondag 16 oktober** wordt in heel Europa aan **simultaantelling** gedaan. De tellingen worden dan per uur genoteerd, zodat globale **momentopnames van de grote trekstromen in Europa** kunnen gemaakt worden. Op deze **Euro Bird Watch** dagen wordt ook in de media campagne gevoerd voor de bescherming van trekvogels en natuurgebieden die tijdens de vogeltrek belangrijk zijn. En sinds vorig jaar wordt via de sociale mediakanalen 'live' informatie gedeeld met een groot netwerk tellers in heel Vlaanderen, dus in principe vliegt geen enkele vogel nog ongezien voorbij...

Zoals gewoonlijk situeert de trektepost zich op de Scheldedijk langs de Hobokense Polder, in het verlengde van de Petroleumkaai (waar een parking is). Sinds de zomer van 2016 bevinden zich op de Scheldedijk ter hoogte van de telpost 2 nieuwe zitbanken. Dat maakt het voor de tellers heel wat comfortabeler!

Wespandief. Foto: Julien Dua

Praktisch:

- Plaats Scheldedijk Hobokense Polder
- Vijf minuten wandelen vanaf Petroleumkaai (parking)
- Fietsen kan vlot tot op de telpost
- Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, (warme)drank, plooiestoeltje
- Coördinatie: Luc Van Schoor (0494/33 63 09) en Walter De Weger (0495 / 23 77 10)

Normaal gezien wordt er dagelijks geteld tussen 8 u en 12 u, maar uitzonderingen kunnen de regel bevestigen. De tellingen lopen zeker door tot en met zondag 30 oktober. ARDEA doet een oproep aan alle vogelliefhebbers, van leek tot kenner, om één of meerdere halve dagen te komen helpen tellen. Met ieders inbreng maken we ook van deze 11e editie weer een succes! Iedereen is van harte welkom. Geef een seintje aan Luc of Walter als je wil deelnemen en zeker wil zijn dat de telpost die dag bemand wordt, want bij slecht weer is dat niet evident (maar soms net wel interessant).

Op de Ardea-blog wordt regelmatig nieuws gepost en via de Ardea-website hobokensepolder.be/vwg-ardea kom je o.a. terecht bij de stek **Trekellen.org** waarop iedereen onze maar ook de recente Europese telresultaten kan volgen. Maar natuurlijk liefst tot kijk op de Scheldedijk !

11e EDITIE!

MAANDAG
10 OKTOBER 2016
VERGADERING

Praktisch:

- Afspraak: bovenzaaltje van café Den Olifant, Hovestraat 17, 2650 Edegem
- Start: om 20 u en einde rond 22.00 uur
- Leiding: Joris Van Reusel, Eddie Schild

Steenuil / Foto: Julien Dua

Praktisch:

- Welkom tussen 14 en 17 uur, op de Boshoeckstraat 99 te Hove. Dit is wel fiets- en wandeltoegankelijk, maar auto's laat je best zo'n 400 m eerder achter aan de Akkerstraat.
- Als je van plan bent om te komen, geef aijb vooraf een seintje om een inschatting te kunnen maken van de nodige materialen.
- Contacteer Eddie Schild via ed-schild@scarlet.be of via 0498/73.60.77

ARDEA'S ROOFVOGEL & UILENWERKGROEP
ACTIEF HANDEN UIT DE MOUWEN STEKEN VOOR UILEN (+VALKEN)

In 2014 startte ARDEA met een regionaal uilenonderzoek. Het voorkomen van de bosuil, kerkuil, steenuil en zelfs ransuil werd globaal in kaart gebracht. Dat onderzoek loopt nog steeds, zij het met focus op enkele gebieden. Zo'n 20-tal mensen werken hier aan mee. In 2015 beslisten een tiental onder hen om de komende jaren ook actief de handen uit de mouwen te steken om de weinige maar o zo boeiende uilen in ons werkingsgebied beter te beschermen en ondersteunen. Hierbij wordt beroep gedaan op de steun en expertise van de Steenuilwerkgroep van Natuurpunt en de Kerkuilwerkgroep Vlaanderen. De eerste broedkasten voor kerkuil en steenuil werden gemaakt en deskundig geplaatst in Hoboken en Wilrijk, en een project in Hove staat op stapel. Ook voor torenvalken werden broedkasten geplaatst, waarvan al één met succes. Tijdens deze bijeenkomst maken we een stand van zaken op en plannen de verdere acties. Wie hier in de nabije toekomst actief aan wil meewerken is van harte welkom!

ZONDAG
16 OKTOBER 2016
ACTIE!

UILEN- E.A. NESTKASTEN TIMMEREN VOOR HET UILENBOS

Medewerkers van de ARDEA- roofvogel- en uilenwerkgroep werken samen met Natuurpunt-Zuidrand mee aan het Uilenbos-project. Door het plaatsen van geschikte broedkasten voor o.a. steenuil en kerkuil, en het inventariseren van de broedvogels in het gebied (lente 2017). In het licht van de uitbouw van Landschapsparken Zuidrand en Boshoeck, liggen in deze uithoek van ons werkingsgebied bijzondere kansen voor uilen. Vandaag timmeren we samen aan de weg én aan een hele resem nestkasten voor verschillende soorten. Iedereen is welkom om een handje te komen helpen. Kinderen kunnen een bijenkast maken. Natuurpunt Zuidrand verzorgt wandelingen en een drankenstandje.

ZAT. OF ZON. 15/16 OKTOBER 2016
ZAT. OF ZON. 12/13 NOVEMBER 2016
ZAT. OF ZON. 17/18 DECEMBER 2016
ONDERZOEK
8 TELPLAATSEN

INBO WATERVOGELTELLINGEN
(midmaandelijks op diverse locaties)

Praktisch:

- Elke natuurliefhebber is erg welkom om eens mee te gaan tellen met de 'vaste tellers' die dit al jaren doen. Zo'n telling duurt 1 à 2 uur, afhankelijk van het gebied.
- De tellingen gebeuren bij voorkeur met goede weercondities op zaterdag, wat de precieze planning op voorhand bemoeilijkt. Bij slecht weer wordt de telling naar zondag verschoven. Geïnteresseerden nemen daarom best zelf vooraf contact op met één van de vaste tellers, per mail of telefonisch of melden zich via de ARDEA-blog.
- De telgebieden en de tellers zijn:

Hobokense Polder:

andre.van.langenhove@telenet.be,
0486/82.68.22

Waterlink Aquafin:

peter.bastiaensen@gmail.com

Fort VII, Fort VIII en Schoonselhof:

peggy.beers@telenet.be ,0485/52.81.25

Forten V, en VI

marc.hofman3@telenet.be, 0494/56.01.07

Park Kielse Vest

joris van reusel, ardea@jupiter24.be,
0486/83.62.34

Ook dit jaar nemen we in ons werkingsgebied weer deel aan het langlopende INBO-onderzoeksproject 'Monitoring van overwinterende watervogels'. Het doel van de tellingen in dit project is om een inzicht te verkrijgen in de aantallen, de trends en de verspreiding van watervogels die tijdens de winter of de trekperiode in onze wetlands verblijven. Sinds 1979/80 worden in Vlaanderen elke winter zes midmaandelijkse tellingen georganiseerd (periode oktober-maart). Bij elke telling worden zoveel mogelijk gebieden bezocht die van belang zijn voor watervogels. Voor het uitvoeren van de tellingen wordt beroep gedaan op maar liefst zo'n 400 amateur-veldornithologen. De coördinatie van de tellingen en het beheer van de gegevensbank is sinds 1986 in handen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. In een aantal internationaal belangrijke wetlands voert het Instituut ook aanvullende, meer frequente tellingen uit van watervogels. Sinds dit jaar werkt ook Natuurpunt-studie actief mee aan het project, dat aansluit bij het reeds sinds 1967 lopende internationale watervogeltellingen-onderzoek "International Waterfowl Census". Deze internationale telling wordt gecoördineerd door Wetlands International en vormt een belangrijke basis voor de bescherming van waterrijke gebieden onder de Ramsar-Conventie en de Europese Vogelrichtlijn. De invoer van de gegevens gebeurt online, door de aangestelde tellers.

Meer informatie vind je via één van deze links:

www.inbo.be/nl/onderzoeksproject/monitoring-overwinterende-watervogels
www.natuurpunt.be/pagina/watervogeltellingen

In onze regio wordt de komende winter mid-maandelijks geteld in de oude forten, in de Hobokense Polder en langs de Scheldeoevers, en ook op de waterplassen van Waterlink / Aquafin op 't Kiel en het Schoonselhof (Wilrijk). Het park de Kielse Vest (Kiel) wordt ook weer systematisch onderzocht. Dit levert niet meteen spectaculaire waarnemingen van zeldzame vogelsoorten op, maar het geeft toch inzichten in de wijzigende situatie van bijvoorbeeld vogelsoorten als kuifeend, wintertaling en meerkoet. Toch, bij voldoende koud weer durven soorten als Pijlstaart en Grote Zaagbek deze wateren opzoeken. Het belang van waterrijke biotopen, zeker in onze verstedelijkte omgeving, wordt er duidelijker door aangetoond.

ZONDAG
23 OKTOBER 2016
VOGELEXCURSIE

Praktisch:

- Afspraak: 't Spant, Boomsestwg 333, Wilrijk.
- Vertrek: 8.00 u, einde ca. 18.00 u.
- Kostendelend vervoer aan 0,07 euro/km.
- Leiding: Joris Van Reusel (0486/836.234)
- Gids: Luc Van Schoor (0494/33.63.09)
- Aanmelden gewenst voor 13 oktober, mail ardea@hobokensepolder.be of bel Joris en vermeld je vervoersmogelijkheden.
- Meebrengen: wandelschoenen, verrekijker, (telescoop), vogelgids, picknick, warme waterbestendige kledij, plooiestoel, lensdoek

ZEEVOGELTREK TE WESTKAPELLE (NL)
EN ANDERE VOGELS IN DE OMGEVING...

Voor veel vogelliefhebbers is een dagje aan zee pas leuk als de kalender op herfst staat en de barometer op storm. Dat is dan de periode en het moment om heel wat trekkende zeevogels langs onze kust te zien passeren. Zeker bij een gunstige westenwind is de kans bestaande dat ver op zee verblijvende of trekken- de zeevogels als jagers, Jan-van-gent, pijlstormvogels en stormvogeltjes tot dicht tegen de kust worden geblazen. Ook zeekoeten, alken, duikers, meerdere soorten meeuwen, futen en zeeëenden kunnen zeker in deze tijd van het jaar vanaf de kust worden waargenomen.

Dit jaar begeven we ons nog eens (naar aloude Natuur 2000-gewoonte) naar de meest westelijke punt van Nederland, het dorpje Westkappelen te Walcheren (Zeeland) om er gedurende de ochtend enkele uren de zeevogels op zee te observeren, met sterke verrekijkers en telescopen. Er wordt zowel geteld wat 'doortrekt' als getuurd naar de tussen de golven dobberende en pleisterende vogels. En natuurlijk letten we ook op alle andere trekvogels (zangvogels, roofvogels...) die over onze hoofden heen vliegen, komende uit het hoge noorden of uit Groot-Brittannië. Verrassingen zijn niet uitgesloten!

Tenzij het een langdurige-top-trekdag zou worden verlaten we, na de middagpauze in een warm plaatselijk café, de zeedijk en kammen we de kreekjes, akkers, weilanden, moerasjes en duinen van het achterland uit op zoek naar rustende trekvogels of de eerste wintergasten. In deze periode van het jaar is er in deze streek immers van alles te verwachten. Een paar korte wandelingetjes compenseren dan het opgelopen bewegingstekort van tijdens het stilstaand observeren van de voormiddag. Mogelijk sluiten we af met een sunset-slaaptrek-observatie wijl de zon in de zee zakt, na een dagje vogelen-aan-zee...

ZATERDAG
19 NOVEMBER 2016
ONDERZOEK

HALSBANDPARKIET - TELLING (KIELPARK, ANTWERPEN KIEL)

Praktisch:

- Afspraak: Hoofdingang Kielpark, St-Bernardsesteenweg, Antwerpen-Kiel
- Vertrek: 16.00 u, einde rond 17.30 uur
- Leiding: Luc Van Schoor, Walter De Weger
- Aanmelden gewenst voor 15 november, via mail naar ardea@hobokensepolder.be, want in geval van slecht weer wordt deze telling verplaatst naar een ander moment
- Meebrengen: wandelschoenen, verrekijker.

Na een spannende zoektocht vond ARDEA in de zomer van 2015 een regionale slaappleeds van de halsbandparkieten in een bepaalde boom in het Kielpark. Om de evolutie van het aantal in onze regio verblijvende hb-parkieten te kunnen volgen, starten we met wintertellingen op deze slaappleeds. Hoeveel vogels komen hier 's avond tegen de schemering samen? Zijn het mannetjes en vrouwtjes? Alleszins een zeer boeiend fenomeen om te volgen... en om meer over deze heel bijzondere soort aan de weet te komen!

Vrouwtje en mannetje halsbandparkiet (Foto: L. Van Schoor)

ZONDAG
27 NOVEMBER 2016
EXCURSIE

NOORDELIJK EILAND (WINTAM)
VOGELS KIJKEN BIJ DE BUREN... DE RUPELSTREEK

Praktisch:

- Afspraak: De Bist, Wilrijk
- Vertrek: 13.55 u; einde rond 18.00 uur
- Leiding: Tuur Wuyts (0474/55.25.75)
- Gidsen: Marc en Peter Hofman (0494/56.01.07 en 0496/14.17.76)
- Meebrengen: wandelschoenen, verrekijker, telescoop,

Eind november zijn vele wintergasten present op de plassen van dit interessante gebied dat gelegen is tussen Rupel, Schelde en het Zeekanaal naar Brussel.

Het is dan ook speuren naar reigers, eenden, ganzen, aalscholvers en steltlopers.

Rond deze periode van het jaar is het vast niet meer drummen op de veerboot om de Rupel over te steken. Een aan te bevelen halve dag onder leiding van twee gedreven vogelkenners, maar je moet wel tegen een beetje kou kunnen! (En kom zeker op tijd want de overzetboot vaart om 14:30 uit!)

ZATERDAG
10 DECEMBER 2016
ONDERZOEK

WATERPIEPERS IN HOBOKEN
TELLING VAN BIJZONDERE WINTERGASTEN IN MOERASGEBIED

Praktisch:

- Start 15.30 u plaats zie hoger
- Gids: Luc Van Schoor (0494/33 63 09)
- Aanmelden via mail: ardea@hobokensepolder.be
- Meebrengen: Verrekijker, warme kledij, laarzen of waterdicht schoeisel.

Sinds enkele jaren worden de waterpiepers die de rietkragen en wilgenbosjes van de Hobokense Polder gebruiken als winterslaappleeds geteld. Om de evolutie te kunnen volgen zal ARDEA deze winter opnieuw enkele tellingen gericht op deze vogelsoort houden.

De waterpieper is een eerder onopvallende zangvogel die broedt in berggebieden in Zuid-Europa en de Alpen, en 's winters trekt naar lageregelegene gebieden. Dan komt hij in België en Nederland in kleine aantallen voor in het rivierengebied. De slaappleeds in de Hobokense Polder is dus een vrij bijzonder fenomeen, en is daarom goed op te volgen. Hoe gaan we te werk? We tellen liefst simultaan met meerdere kleine teams van twee à drie waarnemers op verschillende plekken. Er is bij elk team een ervaren 'kenner', en via gsm houden ze onderling contact om de slaaptrek te kunnen volgen. Deze telling gaat door in de late namiddag / vroege avond en loopt tot de schemering. Dat is weersafhankelijk, dus bekijk vooraf de blog van ARDEA, want eventueel wordt daar daags voordien een alternatief moment aangekondigd. Aanmelden vooraf per mail is verplicht, om de samenwerking te kunnen organiseren. ● Afspraak: aan de ingang van Hobokense Polder aan de Schroeiaan te Hoboken, dat is achteraan op de autoparking van bedrijf Procap (United Caps). Rond 17.30 is het daar zeker gedaan.

ZONDAG
18 DECEMBER 2016
VOGELEXCURSIE

GANZENTOCHT (MEETJESLAND EN OOSTKUSTPOLDERS)

Vijf ganzensoorten
samen in één beeld...
(Foto: L. Van Schoor)

Praktisch:

- Afspraak: 't Spant, Boomsestwg 333, Wilrijk
- Vertrek: 08.00 uur, terug ca 18.15 uur
- Kostendelend rijden (0,07 eur/km)
- Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, ev. Camera, lunchpakket (drank is 's middags ter plaatse verkrijgbaar). Bij droog weer volstaan stevige wandelschoenen.
- Gids en leiding:
- Rudy Van Cleuvenbergen (03/464.05.57 -'s avonds) rudy.vancluvenbergen@skynet.be
- Wim Roelant (0477/34.07.21) roelantwim@gmail.com)

Elk jaar weer komen tienduizenden ganzen overwinteren in de Vlaamse polders. Wat hen drijft en hoe de aantallen evolueren blijft heel wat vogelliefhebbers boeien. Vandaag bezoeken we enkele traditionele pleisterplaatsen; welke precies hangt deels af van de voorbereiding en de recente waarnemingen. Hoewel we focussen op ganzen zullen we daarbij uiteraard de andere vogels niet uit het oog verliezen.

In de voormiddag komt zeker een regio aan bod die al lang niet meer op het programma stond van onze vogelexcursies: het Meetjesland. Vandaag is dit vooral een landbouwgebied, maar de talrijke kreken getuigen nog steeds van de invloed van de zee; sommige ervan zijn echte natuurparels. In deze polders overwinteren duizenden Kolganzen en Grauwe ganzen, honderden Toendrarietganzen en vaak ook tientallen Kleine zwanen. Slechtvalk, Blauwe kiekendief en Smelleken zijn typische overwinterende roofvogels.

Na de middagpauze gaan we in de omgeving van Klemskerke-Vlissegem op zoek naar de Kleine rietganzen. Voor deze soort zijn de Oostkustpolders de overwinteringsplek bij uitstek in Vlaanderen. Rond midden december bereiken ze er hun maximale aantal; vaak volgt reeds begin januari een snelle terugtrek richting Denemarken. Dankzij de reeds langlopende tellingen en het aflezen van nekringen is heel wat informatie beschikbaar over hun trekbewegingen en populatiedynamiek.

Indien het weer meezit en de tijd het toelaat ronden we af met een korte wandeling in de Uitkerkse polder, waar we in de schemering misschien nog kunnen genieten van een Velduil of wat slaaptrek.

Kom mee genieten van de 'vriezeganzen' en hun leefwereld - ook voor minder ervaren vogelkijkers is dit een prima gelegenheid om de verschillende soorten beter te leren kennen !

ZONDAG
8 JANUARI 2017
VOGELEXCURSIE

NIJEUWJAARS-JENEVERTOCHT (THOLEN, NL)

Traditioneel voert deze eerste vogeltocht van het jaar ons naar Tholen en de Oesterdam maar een ommetje langs Yzerke-Moer behoort ook tot de mogelijkheden. Zoals gebruikelijk toasten we nu ook weer op een nieuw en boeiend natuur(punt)jaar. Wie er de vorige keren bij was weet dat de Jenevertochten meestal mooie waarnemingen opleveren. Vorig jaar konden we o.a. strandleuwerik, sneeuwgorz, havik, kleine strandloper, slechtvalk, blauwe kiekendief, grote zilvreiger en goudplevier waarnemen.

Mochten we dit jaar nog eens een echte ouderwetse vriesdag meemaken, dan zullen ongetwijfeld weer heel wat wintergasten van de partij zijn: ganzen, eenden, roofvogels. We nemen alleszins de nodige tijd om rustig rond te speuren naar al wat in de kijker of telescoop komt. 's Middags zorgen we ook nu weer voor een gezellig cafeetje waar we naast een drankje ook een kom warme soep kunnen krijgen. Zorg dat je erbij bent.... Graag tot dan!

Praktisch:

- Afspraak: 't Spant, Boomsestwg 333, Wilrijk
- Vertrek: 08.30 uur, terug ca 18.15 uur
- Kostendelend rijden (0,07 eur/km)
- Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, ev. camera, lunchpakket (drank is 's middags ter plaatse verkrijgbaar). Bij droog weer volstaan stevige wandelschoenen, bij regenweer laarzen.
- Gids en leiding: Luc Van Schoor (0494/33.63.09) en Marc Hofman (0494/56.01.07)

Sneeuwgorzen zijn 's winters
haast vaste klanten op de
Oesterdam.
(Foto: L. Van Schoor)

Ijsvogel (Foto: Gunther Moens)

meer ARDEA-info via:

website hobokensepolder.be/wvg-ardea
blog ardea.hobokensepolder.be
mail ardea@hobokensepolder.be

SIGHTS OF NATURE
Met dank aan Sights of Nature, Brugge.

ARDEA
ACTIVITEITEN
OKT-DECEMBER 2016
[09]